

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ראש השנה - כ"ה

1. מעשה שבאו שנים ואמרו ראינו הירח שחרית במזרח וערבית במערב. האם נתקבלו?

ר' יוחנן בן נורי אמר: עדי שקר שלא יתכן שתתרחק כ"ב ב-12 שעות. ור' גמליאל קיבלם, - מכיון שהיה מקובל בידו שפעמים בא הירח בארוכה ופעמים בקצרה פחות מ-12 שעות, דכתיב: "שמש ידע מבואו" אבל ירח לא ידע. ומעשה בר' חייא - שראה הירח של החודש הקודם בבוקר ה-29. זרק גוש עפר למעלה ואמר היום בערב רצוננו לראות הירח החדש [כדי שלא יתעבר אלול] לך תתכסה. הלך הירח והתכסה. אמר רבי לר' חייא לך למקום עין טב, וקדש שם את החודש, ושלח לי סימן שקדשת. 'דוד מלך ישראל חי וקיים' ובעירונו לא תקדש. כיון שראו הלבנה הישנה היום, יתלוננו על שמקדשים מחר. מעשה נוסף - שראו לבנה ב-29 ורצו לקדש החודש. אך אמר להם ר"ג שמקובל בידו שהלבנה לא תתחדש בפחות מ-29 ומחצה ושני שלישי שעה ו-73 חלקים. וכדי שידעו שלא ר"ח היום, הספיד את אימו של בן זא, ולא מפני שהיתה ראויה.

2. מעשה שבאו שניים ואמרו ראינו הירח ביום השלושים ובליל השלושים לא נראה, האם התקבלו?

ר' דוסא בן הורקניס אמר: עדי שקר הן וה"ז כמעידים על אשה שילדה ולמחר כריסה בין שניה ואף ר' יהושע הסכים עמו. אך ר' גמליאל קיבלם - ואמר לר' יהושע: גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך ביוה"כ שבחשבונך. ר"ע מצא את ר' יהושע מצטער ואמר לו שהדין כר"ג אפילו אם טעה "אשר תקראו" אף שלא בזמנם. [ובברייתא נוסף: שר' יהושע אמר לר"ע שהיה מעדיף לחלות 12 חודש ואל יגזרו עליו לבוא ביוה"כ. ור"ע אמר לו שנכתב אתם ג' פעמים לומר אתם אפילו שוגגין, אפילו מזידין, אפילו מוטעין. ובלשון זה אמר לר"ע: 'עקיבא, נחמתני נחמתני'.] ואף ר' דוסא אמר לו לר' יהושע שאם נהרהר אחר ר"ג שמה נהרהר אף על בי"ד הקודמים, אלא שמכיון שלא נתפרשו שמות 70 זקנים למדנו שכל שלושה שנעשו בי"ד הרי הם כבי"ד של משה. [ובברייתא נוסף: שלא יאמר אדם פלוני כמשה ואהרן? כנדב ואביהוא? כאלדד ומידד? אלא כמבואר מהפסוק ששקל את ירובעל - גדעון שעשה מריבה עם הבעל. ואת בדן - שמשון שהגיע מדין. ואת יפתח, כשמואל. ואת שמואל שקל הכתוב עם משה ואהרן, ללמדך ירובעל בדורו כמשה בדורו, ובדן כאהרן ויפתח כשמואל ואפילו קל שבקלין שנתמנה פרנס הרי הוא כאביר שבאבירים]. וכן לומדים "אל השופט אשר יהיה בימים ההם" אין לך אלא שופט בימיו. וכן מהפסוק אל תאמר וכו'.. היו טובים מאלה.. נטל ר' יהושע מקלו ומעותיו והלך ליבנה לר"ג ביוה"כ שבחשבנו עמד ר"ג ונשקו על ראשו. אמר לו בא בשלום רבי בחכמה ותלמידי שקבלת דברי. [ובברייתא נוסף רבי שלמדתני תורה ברבים. תלמידי שאני גוזר עליך ואתה מקים כתלמיד. אשרי הגוי שמתנוך שהגדולים נשמעים לקטנים, נושאים הקטנים קל וחומר ונשמעים לגדולים]

3. ביום 30 ראוהו בי"ד וכל ישראל, או נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה ה"ז מעובר, מה נתחדש בהלכה זו?

- א. נוסף "כל ישראל" לחדש שלא אומרים שמכיון שהתפרסם לא יעברו ויהיה מקודש אלא רק אמירת בי"ד מקדשת.
- ב. נוסף מקרה ש'נחקרו העדים' לחדש - שלא אומרים שחקירת העדים כתחילת דין ואמירת מקודש כגמר דין, ויוכלו לקדש בלילה כמו שבדיני ממונות אם התחילו לדון ביום גומרים בלילה. אלא נחשב כגמר דכתיב 'חק' שהוא גמר דין - וכ'משפט' שהוא ביום.

4. ראוהו בי"ד בלבד. יעמדו שנים מתוכם ויעידו בפניהם. ולכאו' הרי לא תהא שמיעה גדולה מראיה, ומדוע שלא יקדשו ע"פ ראיתם? מדובר שראו בלילה ולמחרת כשבאים לקדש אינם רואים וזקוקים לעדות.

5. ראוהו שלושה והן בי"ד, יעמדו שנים מתוכם ויעידו וישיבו אחרים אצל היחיד. מה נתחדש בדין זה?

אין לומר שהחידוש 'שראו בלילה' שכבר נתחדש לעיל. אלא החידוש הוא בסיפא, שאין היחיד נאמן לבד. ולא אומרים שכמו בדיני ממונות שמומחה לדבים דן יחיד כן בקידוש החדש. - כיון שהרי אין מומחה ידוע יותר ממשה רבינו והקב"ה אמר לו עד שיהיה אהרון איתך - "ויאמר ה' אל משה ואל אהרון וכו' החודש הזה לכם"